

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

/проф. Борис БУНЧУК/

“ 2 ” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

КОНФЛІКТОЛОГІЯ ТА МЕДІАЦІЯ

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення»

Спеціальність 232 Соціальне забезпечення

Галузь знань 23 Соціальна робота

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Конфліктологія та медіація складена відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення», спеціальності 232 Соціальне забезпечення, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 12 від «2» вересня 2024 р.).

Розробник: **Медіна Тетяна Вячеславна**, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії та культурології

Викладач: **Медіна Тетяна Вячеславна**, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри філософії та культурології

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Завідувач кафедри філософії та культурології

_____
(підпис)

Ольга РУПТАШ

Схвалено методичною радою філологічного факультету

Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

_____
(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

1. Мета навчальної дисципліни: (у меті стисло зазначити місце навчальної дисципліни у підготовці фахівців відповідно до освітньо-професійної програми).

Проблеми конфліктної взаємодії в суспільстві залишаються актуальними протягом всього існування цивілізації. Вони загострюються у зламні моменти історії – періоди війни, революцій і криз, заколотів і смут, під час боротьби за владу чи власність, унаслідок тоталітарного терору, через нестримне прагнення одних панувати над іншими, через кримінальне та інші форми насильства. Тож ХХІ століття поставило перед людством безальтернативну дилему: або оволодіти наукою та мистецтвом залагодження й попередження конфліктів, або втратити перспективи виживання людства на Землі через їх фатальні наслідки. Конфлікти виникають в усіх галузях суспільних відносин: у політиці та економіці, державному управлінні й соціальній сфері, у релігійному, духовному та етнокультурному житті. Це цілком природний процес, який супроводжує соціальну еволюцію, реформи, модернізаційні зміни, а особливо – транзитивні перетворення, що тягнуть за собою не лише болісне руйнування старих соціальних норм та інститутів, а й глибинні прогресивні наслідки всіх суб'єктів соціальної дії.

2. Результати навчання.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Соціальне забезпечення» підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти (галузь знань 23 Соціальна робота, спеціальність 232 Соціальне забезпечення) вивчення дисципліни «Конфліктологія і медіація» сприяє формуванню таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК12. Здатність працювати в команді.

ЗК13. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК14. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК15. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК5. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.

ФК15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.

Програмні результати навчання

РН9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.

РН19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання		
Денна		3	5	150	15		30			105		Залік
Заочна												

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 5 кредитів/150 годин												
	денна форма						заочна форма						
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі					
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	і н д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Загальна теорія конфлікту												
Тема 1.1. Конфлікт як суспільний феномен і його наукове дослідження 1. Поняття конфлікту. 2. Конфліктологія як галузь наукового вивчення конфліктів. 3. Необхідність володіння основами конфліктології в сучасному суспільстві.	14	2	2			10							
Тема 1.2. Ретроспектива розвитку конфліктології 1. Проблема конфлікту в сучасній науці. Структура та функції конфліктології. 2. Становлення знань про природу конфліктів у давньому світі та античному суспільстві. 3. Соціальні конфлікти як предмет аналізу мислителів	14		4			10							

Середньовіччя, Нового часу та періоду становлення буржуазного суспільства. 4. Психологічні напрями дослідження конфліктів. 5. Соціологічні теорії конфліктів другої половини ХХ ст. 6. Новітні тенденції конфліктологічних досліджень. 7. Розвиток конфліктології в Україні.												
Тема 1.3. Сутність конфлікту та його структура 1. Конфлікт як предмет дослідження 2. Структура конфлікту. 3. Функції конфлікту. 4. Найпоширеніші детермінанти конфліктів. 5. Межі конфліктів.	12	2				10						
Тема 1.4. Динаміка розвитку конфлікту 1. Соціальна напруженість у передконфліктній стадії відносин. 2. Стадії розвитку конфлікту: латентна; відкритий конфлікт (інцидент, демонстрація сили); фаза агресії (баталії, ескалація і «генералізація»); реверсія у відносинах супротивників. 3. Фаза завершення конфлікту; основні шляхи і форми його закінчення. 4. Конфліктна поведінка: стратегії і тактики конфліктних дій.	12		2			10						
Тема 1.5. Джерела та причини конфлікту 1. Поняття джерел і причин конфліктів. 2. Економічні, політичні, релігійні, міжособистісні конфлікти 3. Причини конфліктів: культурні розбіжності, мовні бар'єри, різниця у традиціях і звичаях, соціальні фактори 4. Вплив зовнішніх факторів на конфлікти	7	2				5						
Тема 1.6. Конфлікти у різних сферах і формах взаємодії людей Економічний конфлікт. Професійні та корпоративні конфлікти. 2. Політичні конфлікти та кризи. 3. Міжнародний конфлікт.	14		4			10						

4. Соціоструктурні конфлікти (класові, міжгрупові, «конфлікт поколінь», міжособистісні тощо). 5. Конфлікти духовно-культурної сфери; релігійний конфлікт. 6. Міжнародні та воєнні конфлікти													
Тема 1.7. Групові особливості виникнення конфліктів в організації 1. Характеристика особливостей міжгрупових конфліктів. 2. Підходи щодо визначення міжгрупових конфліктів. 3. Основні причини групових конфліктів. 4. Форми прояву і способи вирішення міжгрупових конфліктів. 5. Психологічний зміст управлінської діяльності по врегулюванню і вирішенню міжгрупових конфліктів.	9	2	2			5							
Разом за ЗМ1	82	8	14			60							
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Медіація як спосіб урегулювання спорів												
Тема 2.1. Стратегії, тактики та стилі поведінки учасників конфлікту 1. Стратегії управління конфліктом. 2. Можливі шляхи вирішення конфлікту. 3. Тактики вирішення конфліктних суперечностей. 4. Управління конфліктом	12	2				10							
Тема 2.2. Переговори й посередництво у конфліктних ситуаціях 1. Стилi перемовного процесу. 2. Жорсткий стиль. 3. М'який стиль перемовин. 4. Торговий стиль перемовин. 5. Співробітницький стиль перемовин. 6. Організація перемовин.	14	2	2			10							
Тема 2.3. Психологія конфлікту 1. Особливості сприйняття конфліктної ситуації. 2. Когнітивні і емоційні аспекти конфліктів: психологічні бар'єри; комплекси	14		4			10							

неповноцінності; самоствердження; амбітність. 3. Конфлікти і агресія. Фрустрація. Криза. Стрес.													
Тема 2.4. Учасники медіації. Майстерність медіатора 1. Поняття медіації та умови її проведення. 2. Критерії ефективності проведення медіації. 3. Медіатор: знання, уміння, навички.	12	3	4			5							
Тема 2.5. Медіаційна процедура. Особливості медіації в окремих сферах суспільних відносин 1. Причини недоцільності медіації. 2. Порядок проведення процесу медіації. 3. Особливості медіації в окремих сферах суспільних відносин	16		6			10							
Разом за ЗМ 2	68	7	16			45							
Усього годин	150	15	30			105							

3.3. Тематика семінарських занять

№	Назва теми з основними питаннями - план	Кількість годин
1	Конфліктологія як галузь наукових знань	2
2	Ретроспектива розвитку конфліктології	2
3	Динаміка розвитку конфлікту	2
4-5	Різновиди соціальних конфліктів	4
6	Поведінка особистості в конфлікті	2
7	Психологія конфлікту	
8	Міжособистісні конфлікти	2
9	Міжгрупові конфлікти	2
10	Методи і форми керування конфліктами	
11	Роль керівника в управлінні конфліктами	2
12	Переговори й посередництво у конфліктних ситуаціях	
13	Технології попередження конфліктів	2
14	Учасники медіації. Майстерність медіатора	2
15	Медіаційна процедура. Особливості медіації в окремих сферах суспільних відносин	2

3.7. Самостійна робота студента (ІНДЗ)

№	Назва теми/ кількість балів/форма контролю	Кількість годин
1	Підготуйте реферат на тему: Сучасні теорії конфлікту	
2	Підготуйте реферат на тему: Консенсус як спосіб вирішення конфліктів	6
3	Визначте формулу конфлікту та охарактеризуйте його складові на основі уривку з твору І. Нечуя-Левицького „Баба Параска та баба Палажка» (текст уривка в Moodle)	6
4	Наведіть приклад конфлікту та проаналізуйте його за поданою таблицею (завдання в Moodle)	6
5	Підготуйте реферат на тему: Конфліктний медіатор: основні принципи посередницької діяльності.	6

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.

4. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Методи навчання:

МН1 – словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).

МН2 – практичні методи (практичні роботи).

МН3 – наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).

МН5 – робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.

МН6 – комп’ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари і т.п.).

МН7 – самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

5. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

5.1. Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення здобувачем мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним передбаченим результатом навчання.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв’язання задач, виконання індивідуальних завдань), виконання завдань для самостійної роботи є різною (дивись таблицю та Moodle). Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить **100** балів, з яких **60** балів здобувач набирає при поточних видах контролю і **40** балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов’язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до підсумкового контролю.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні *письмових* (презентацій) завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференціях).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують всі завдання, які передбачені. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

5.2. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
зараховано	A (90-100)	відмінно
зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

5.3. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

МО1 – контрольні роботи (тематичні).

МО2 – тестові завдання, опитування, індивідуальні завдання.

МО4 – аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті.

МО5 – презентації результатів виконання завдань.

МО11 – інші види індивідуальних та групових завдань.

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проєкти (наскрізні проєкти; індивідуальні та командні проєкти; дослідницько-творчі та ін.);
- аналітичні звіти;
- реферати;
- есе;
- розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;
- завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль № 1						Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми змістових модулів.

Курс «Конфліктологія та медіація» вивчається протягом семестру та складається з двох теоретичних та одного підсумкового модулю. Кожний теоретичний модуль оцінюється в 30 балів, відповідно протягом семестру студент може набрати максимально 60 балів (30+30).

У межах кожної теми оцінюються (максимум):

- усна теоретична відповідь – 3 бали;
- доповнення, участь у дискусії – 1 бал;
- ІНДЗ – 3 бали;
- у разі виконання більшої кількості ІНДЗ (за умови їх належної якості) надлишок балів може зараховуватися до майбутньої оцінки за підсумковий контроль.

Підсумковий модуль оцінюється у 40 балів. Він проводиться у вигляді підсумкового тестування.

За умови успішної роботи у межах двох теоретичних модулів, виконання всіх форм роботи на підсумковому контролі, здобувач має можливість за результатами навчання з курсу отримати 100 балів.

Підсумкова кількість балів після закінчення вивчення навчальної дисципліни переводиться в оцінку за національною системою та шкалою ECTS.

При виставленні загальної оцінки враховуються такі критерії:

«А» ставиться у разі, якщо здобувач:	постійно готувався до занять згідно з програмою дисципліни; глибоко та всебічно розкривав зміст питань, використовуючи додаткову літературу; показав уміння формулювати висновки, узагальнювати та аналізувати навчальний матеріал; продемонстрував уміння формулювати власну точку зору переконливо та логічно викладав матеріал, проявляв творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; - належним чином виконував завдання для самостійної роботи; - допускав при усних відповідях та тестуванні окремі незначні неточності; добре виконав завдання модульного контролю.

«B» ставиться у разі, якщо здобувач:	розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, використовуючи додаткову літературу; робив узагальнення та висновки з окремих питань; виконував завдання для самостійної роботи; при усних відповідях не завжди повно й аргументовано викладав матеріал, а при тестуванні мали місце окремі неточності; не проявив творчий підхід до виконання індивідуального науково-дослідницького завдання; добре виконав завдання модульного контролю.
«C» ставиться у разі, якщо здобувач:	розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань, формулював висновки з окремих питань практичних занять; не проявляв належної активності на практичних і семінарських заняттях; брав участь у виконанні індивідуального науково-дослідницького завдання, але продемонстрував недостатній рівень наукової культури; виконав завдання модульного контролю, але допускав окремі неточності при усних відповідях, тестуванні.
«D» ставиться у разі, якщо здобувач:	відповідав на окремі питання, які обговорювалися; формулював висновки з окремих питань; при підготовці до практичних занять майже або й зовсім не проявляв активності на практичних заняттях; частково виконав завдання для самостійної роботи; не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; при виконанні завдань модульного контролю допустив багатонеточностей або декілька грубих помилок.
«E» ставиться у разі, якщо здобувач:	відповідав на окремі питання, які обговорювалися; допускав численні неточності при усних відповідях, демонструючи лише репродуктивний рівень засвоєння навчального матеріалу без його осмислення, не вмів сформулювати свою позицію, проаналізувати або порівняти різні точки зору на проблему; недостатньо використовував основну літературу й майже бо зовсім не використовував додаткову; не проявляв активності на практичних заняттях, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; виконав окремі завдання для самостійної роботи; не виконав належним чином індивідуальне науково-дослідницьке завдання; погано виконав завдання модульного контролю, з численними помилками та неточностями.
«Fx» ставиться у разі, якщо здобувач:	– поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – не проявляв активності на практичних заняттях; – допускав принципові помилки під час виконання завдань; – не виконав завдання модульного контролю.

«F» ставиться у разі, якщо здобувач:	поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях, тестуванні; не ознайомився з рекомендованою літературою; не виконав завдання для самостійної роботи; не виконав індивідуальне науково-дослідницьке завдання; не проявляв активності на практичних заняттях; на підсумковому занятті не вміє відтворити зміст окремих питань, передбачених програмою дисципліни; не виконав завдання модульного контролю.

7. Рекомендована література

7.1. Основна

1. Ващенко І. В., Кляп М. І. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. К, Вво: «Знання», 2013.
2. Вступ до альтернативного вирішення спорів: навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.]; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2017.
3. Галіян І. М. Медіація та консиліація як примирні процедури внутрішнього корпоративного конфлікту. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 3. С. 201-203.
4. Дутко А., Нагірняк О. Медіація як спосіб вирішення сімейних спорів. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Серія: "Юридичні науки". 2020. Т. 7. № 1. С. 148-152.
5. Конфліктологія : навч. посіб. Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2016.
6. Конфліктологія : навч. посіб. Право, 2012.
7. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015.
8. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика: монографія. Київ: Інститут законодавства ВР України, 2018. 276 с.
9. Майструк Н. Дослідження соціальних конфліктів у німецькій соціології: класичні та сучасні орієнтири. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2004. № 1. С. 152 – 162.
10. Майструк Н.О. Еволюція методологічних підходів к аналізу соціальних конфліктів. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства*: Збірник наукових праць. Харків: Видавничий центр ХНУ ім. В. Каразіна, 2003. С. 111-113.
11. Мацієвський Ю. Конфліктологія: що та як вивчати? *Людина і політика*. 2000. № 1. С. 25-30.
12. Сириця Г. Соціально-філософські аспекти теорії конфліктів. Наукові записки (Тернопільський державний педагогічний університет ім. В. Гнатюка). Серія: Філософія. 2001. № 7. С. 91-98.

7.2. Допоміжна

1. Барабаш О. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 3. С. 208-212.
2. Біцай А. Участь адвоката в медіації: монографія. К.: Алерта, 2017. 260 с.
3. Вайнагій М. В. Теоретико-правові проблеми переговорного процесу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2021.

4. Гаро Г. О. Мирне вирішення сімейних спорів. Х.: Фактор, 2019.
5. Головащенко С. І. Ідея миру в Біблії: базисні смислоутворюючі структури. *Наукові записки НаУКМА*. Т. 18. Філософія та релігієзнавство. К., 2000. С. 84-89.
6. Грушевська С. Конфлікт: етико-психологічний аналіз. - К., 2000.
7. Даниленко О. А. Ідеї Нікласа Лумана в контексті проблем сучасної конфліктології. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2009. № 844. С. 32-38.
8. Денисенко І.Д. Основні тенденції дослідження соціального конфлікту в західній соціології в другій половині XIX – першій половині XX ст. Вип.1. Х., 1998. С. 37-43.
9. Дмитренко А. А., Мазур М. Р. Особливості медіації у кримінальному провадженні України. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2021. С. 273-277.
10. Казаков В. Концепція нового соціального конфлікту Алена Турена. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2008. № 3. С. 151-168.
11. Казаков В.С., Іваненко Е.А. Соціологія конфлікту: її предмет, специфіка. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць*. Харків: Видавничий центр ХНУ ім. В. Каразіна, 2002. С. 123-126.
12. Лапкін А. В. Участь прокурора в кримінальному провадженні на підставі угоди про примирення. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/62776/58260>
13. Любченко Я. П. Альтернативні способи вирішення правових спорів: теоретико-правовий аспект : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2018. С. 120.
14. Любченко Я. П. Сутність альтернативних способів вирішення правових спорів. Актуальні проблеми держави і права: зб. наук. праць. Одеса, 2017. Вип. 79. С. 66-72.

9. Інформаційні ресурси

9.1. Інтернет – джерела

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>
3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича: офіційний сайт. URL: <https://www.chnu.edu.ua/>

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets_koho-natsionalnoho-universytetu.pdf
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwb/polozhennia-chnu-pro-plahi_at-2023plusdodatky-31102023.pdf

